

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

Διευθύντης: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1938

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΘΗΝΑ 2008

ΓΕΤΗΕ

ΦΑΟΥΣΤ

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ (*)

Μετάφραση: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΛΑΜΨΑ

ΠΡΑΞΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΚΤΑΣΗ

Στρατοκόπος

Σκουῖρες φλαμουριές, γεμάτες
δύναμη από τὸν καιρό,
ἔσπερα ἀπὸ τόσες στρατές
σὰς ξανάβρα πάλι ἐδῶ!
Νά κι' ἡ φτωχικὴ καλύβα,
πού με ἐδέχτη στοργικά,
ὅταν κύμα ἀπ' ἄγριο λίβα
μέ ἔρριξε στὴν ἀμμουδιά!
Στὸ φιλόξενο τὸ ταίρι
θέλω νάειπω «εὐχαριστῶ»,
μάησαν τότε πολὺ γέροι,
γιὰ νὰ ζοῦν τόσον καιρό!
Τί καλὴ καρδιά καὶ στόμα
πούειχανε! Νά ζοῦν; Ἄς δῶ!
Γεῖά σας, ἂν μοῦ ζῆτε ἀκόμα
καὶ χαιρόστε στὸ καλὸ!

Βαυκίδα

(γριούλα, πολὺ ἡλικιωμένη).

Σῶπα, νιέ, κι' ὕπνο σὰ μέλι
κάνει ὁ γέροντας γλυκό,
τὶ μακρὸ ὕπνο ξύπνιο θέλει
σύντομο, μὰ ἐργατικό!

Στρατοκόπος

Πές μου, ἐσύ εἶσαι, μητερούλι,

φχαριστῶ γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ
νιὸ πού με ἔσωσες μικρούλη
μέ τὸν γέροντά σου ἐδῶ;
Σύ, Βαυκίδα, πού τὸ στόμα
δρόσιες μου τὸ στεγνὸ,

(Πλησιάζει κι' ὁ Σύζυγος.)

σύ, Φιλήμονα, πού ἀκόμα
μούσωσες τὸ θησαυρό;
Τὸ γλυκὺ σας καμπανάκι
κι' ἡ φωτιά σας ἡ ταχειὰ
δόσαν τέλος σέ λιγάκι
στὴ φριχτὴ μου συντυχία.
Λίγο μόνο ἄς προχωρήσω,
τὸ γιαλὸ νὰ ἰδῆ ἡ ματιά,
νὰ δεηθῶ, νὰ γονατίσω,
τὶ μοῦ σφίγγεται ἡ καρδιά.

(Προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀμμουδιά.)

Φιλήμονας

(στὴ Βαυκίδα).

Τὸ τραπέζι στρῶσε ὡς τόσο,
ὅπου ὁ κῆπος μας ἀνθεῖ
Ἄς τραβήξῃ αὐτὸς καμπόσο,
θὰ τρομάξῃ με ὅ,τι ἰδῆ!

(Ἀκλονθάει τὸ Στρατοκόπο.)

Φιλήμονας

(στέκοντας δίπλα του).

Ὁ γιαλός, πού τὴ ζωὴ σου
κυνηγοῦσε ἕναν καιρό,
εἶναι εἰκόνα παραδείσου,
περιβόλι ἀληθινό.
Γέρος πιά δὲν ἤμπορούσα
ἄλλους νὰ βοηθῶ σὰ νιός,
μὰ καθὼς σιγὰ πιά ἔσβηούσα,

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο.

1. Ὁ ποιητὴς δίνει ἐδῶ στοὺς δυὸ φιλόξενους συζύγους τὸ ὄνομα τοῦ Φιλήμονα καὶ τῆς Βαυκίδας, πού-
είχαν οἱ δυὸ παλαιοὶ καὶ μυθικοὶ ἐλλαβικοὶ σύζυγοι,
πού μόνον αὐτοὶ σ' ὅλη τὴ Φρυγία ἐδέχτηκαν κι' ἐ-
φιλοξένησαν στὴν καλύβα των τὸ Δία καὶ τὸν Ἑρμῆ
πού με μορφή ἀνθρώπου ἐγύριζαν στὴ γῆ. Γιὰ ἀν-
ταμοιβὴ των οἱ δυὸ αὐτοὶ γέροι ἐσώθηκαν ἀπὸ τὸν
κατακλυσμὸ, πούρριξε ὁ Ζεὺς στὴ Φρυγία, ἡ καλύβα
των ἔγινε νὰός τοῦ Διὸς κι' αὐτοὶ ἱερεῖς του, κι'
ἐξεπληρώθηκε κι' ἡ ἐπιθυμία των νὰ πεθάνουν μαζὶ
κατόπιν ἀπὸ μακριὰ καὶ εἰρηνικὴ ζωὴ.

μέσα έτράβα κι' ό γιαλός.¹
 Δουλοί, άφέντη πού άκλουθοϋνε
 γνωστικό και με ζωή,
 του γιαλοϋ τὰ δίκια άρποϋνε
 και στη θέση του έχουν μπή.
 Πρασινάδες θά κοιτάξης,
 δάση, κήπους και χωριά.
 Μά έλα τώρα νά θαμάξης,
 γιατί ό ήλιος γέρνει πιά.—
 Δές μάκριά ! Πλοία γυρίζουν,
 θέν λιμάνι — τὰ πουλιά
 τή φωλιά των τή γνωρίζουν —
 τί λιμάνι είναι αύτουδά.
 Κι' έτσι μόνο πιά στην άκρη
 γαλανά βλέπεις νερά,
 σ' όλα τὰ άλλα γύρω μάκρη
 πυκνοστιβαχτά χωριά.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΑΚΙ

(Οι τρεις στο τραπέζι.)

Βαυκίδα

(στον ξένο).

Τί παράξενο αύτό πράμα !
 Βουβός μένεις, δέ δειπνάς ;

Φιλήμονας

Θέλει εξήγηση στο θάμα.
 Πέστου έσύ, πού όλο μιλάς !

Βαυκίδα

Βέβαια κι' ήτανε ένα θάμα,
 πού πολύ με τυραννά
 ώς τὰ τώρα. *Όλο τó πράμα
 δέν έγίνηκε σωστά.

Φιλήμονας

Θάειχε ό Ρήγας κριματίσει,
 νά του δόση τήν άχτή ;
 Δέ θά τόειχε διαλαλήσει
 ό τελάλης στη στιγμή ;
 Με σκηνές, καλύβια άρχισαν
 έδω γύρω τή δουλειά,
 στη στιγμή παλάτι έχτίσαν
 σε δροσάτη χλωρασιά.

Βαυκίδα

Τήν ήμέρα τὰ τσαπάκια
 άδικα σκάβαν τή γή,
 μά όπου νύχτα ήταν φλογάκια,
 νά ένα φράγμα τήν αύγή !
 *Ανθρωποι πολλοί έσφαζόνταν,
 τή νυχτιά τί στεναγμοί !²
 φλόγες στο γιαλό έφαινόταν.
 νά κανάλι τó πρωί !
 *Αθεος είναι, κολασμένος,
 τήν καλύβα μας ζητά.

1. *Όπως τó σβήσιμο των δυνάμεών μου, έτσι και τó αποτράβηγμα του γιαλοϋ πολύ πρós τὰ μέσα με έμπόδιζε πιά νά βοηθώ τους ξένους ναυαγούς.

2. Πλάσματα τής δεισιδαιμονίας τής γριάς, πού δέν μπορεί νά εξηγήσει με φυσικό τρόπο τήν πρόοδο τής εργασίας.

γείτονας πιά ξιπασμένος
 για ύπηκούς του μάς περνά.

Φιλήμονας

Μά ώριο χτήμα μάς προσφέρει
 στο νιό τόπο έσοδειακό.

Βαυκίδα

*Αστα του νεροϋ τὰ μέρη,
 στο ύψωμά σου μείνε έδω !

Φιλήμονας

Στο έξωκλήσι έμπρός, νά ιδοϋμε
 τή στερνή λάμψη του ήλιου,
 νά σημάνωμε, νά είπούμε
 προσευκή και του Θεοϋ !

*

ΠΑΛΑΤΙ

*Εκτεταμένο άνθοστόλιστο περιβόλι. Μεγάλο και
 όλόϊσιο κανάλι. *Ο Φάουστ, πάρα πολύ γέρος πιά,
 περπατάει σκεπτικός.

*Ο Λυγκέας ό πυργοφύλακας¹

(με τον τηλεβόα).

Βασίλεψε και στο λιμάνι
 μπαίνουν τὰ πλοία τὰ στερνά,
 ένα καίκι τόχει βάνει
 για τó κανάλι αύτό έδωνά.
 Τó φλάμπουρό του κυματίζει
 κι' ό ναύτης του μόνο για σε
 τον έαυτό του μακαρίζει
 και τώρα πιά παρά ποτέ
 ή εύτυχία σε χαιρετίζει.

(Τó καμπανάκι σημαίνει στην άμμουδιά.)

Φάουστ

(άνατινάζεται).

Κατάρατος άχός στα αυτιά μου,
 σά χτύπημα μοιάζει κρυφό,
 τó κράτος μου άπειρο μπροστά μου,
 πίσω περίγelo πικρό.
 *Ο άχός ό φθονερός θυμίζει,
 πώς δέναι οι χτήσες μου σωστές,
 άλλος τó παλιοκλήσι όρίζει,
 τó σπήτι και τις φλαμουριές.
 Κι' άν θέλω άνάπαψη αύτου νάβρω,
 τρέμω στην ξένη έμπρός τή σκιά,
 στο μάτι μου είναι άγκάθι μαϋρο,
 άχ ! νάημουνα από δώ μακριά !

Πυργοφύλακας

(όπως παραπάνω).

*Ολόχαρο τó πλουμιστό
 τó πλοίο με τó βραδινό
 τó άγέρι φτάνει καταδω !
 Σάν πύργο φέρνει με τί βιά
 κάσσες και κόφες και σακκιά !

(*Ωραίο καίκι, φορτωμένο με πολλά και διάφορα
 προϊόντα ξένων τόπων.)

1. Τó όνομα του πυργοφύλακα είναι κι' έδω, όπως και στην τρίτη πράξη, τυπικό και φανερώνει τον άνθρωπο, πούχει δυνατή δραση.

**Μεφιστοφελής. Οι Τρεις Δυνατοί
Σύντροφοι. ¹**

Χορός

Φτάσαμε πιά,
είμαστε έδω,
γειά και χαρά
στο 'Αφεντικό!

('Αποβιβάζονται και βγάζουν και τὸ φορτιό
στην ξηρά.)

Μεφιστοφελής

Τὰ ἐκαταφέραμε καλά,
μὰ θάχωμε περσση χαρά,
κι' ὁ 'Αφέντης μας ἂν μᾶς παινᾷ.
Μὲ δυὸ ἔχουμε πλοῖα κινήσει
καὶ μὲ εἴκοσι ἔχουμε γυρίσει.
Σὰν πόση ἔκαναμε δουλειά,
τὸ δείχνουν τούτα τὰ φορτιά.
Τὸ νοῦ ὁ γιαλὸς τὸν λευτερώνει,
σκέψεις πολλές δὲν τὶς σηκώνει.
Θέλει γερὴ μόνο βουτιά.
Πιάνεις τὸ πλοῖο σὰν ψαριά.
Κι' ἄς ἔχης τρία πιά στὸ χέρι,
γοργὰ τὸ τέταρτο ἀκαρτέρει.
Κακὰ τὸ πέμπτο θὰ τὴν ἔχη.
Στὴ δύναμη τὸ δίκιο τρέχει.
Ρωτοῦν τὸ «τί» κι' ὄχι τὸ «πῶς».
Δὲ θάημουν ἄξιος ναυτικός,
ἂν δὲν ἐγνώριζα ὁ φτωχός,
πῶς μάχη, ἐμπόριο, πειρατεία
ἀχώριστα εἶναι καὶ τὰ τρία.

Οἱ τρεῖς Δυνατοί Σύντροφοι

Δὲ φχαριστεῖ, δὲ χαιρετᾷ,
σὰ νὰ τοῦ ἔφέραμε κοπριά!
Τὸ μοῦτρο δὲς πῶς τὸ ξεινίζει
σὲ πράμα, πού γιὰ Ρήγα ἀξίζει!

Μεφιστοφελής

Μὴν καρτερῆτε ἄλλο μιστό,
ἐπήρατε πιά μερτικό!

Οἱ Σύντροφοι

Αὐτότηταν γιὰ τὴ μυρουδιά,
γυρεύομε ἴσα μερτικά.

Μεφιστοφελής

Στις σάλλες βάλτε ἔσεῖς γοργὰ
κάθε πολύτιμο μὲ τάξη
κι' ὅταν αὐτὸς θὰ τὰ κοιτάξη
καὶ τὰ ἐκτιμῆση πιὸ καλά,
θὰ δόση τὸ κεμέρι του ὄλο,
γιορτὲς θὰ κάνη γιὰ τὸ στόλο.
Λύριο θὰ ἐρθοῦν τὰ ἄλλα πουλιά, ²
ἐγὼ γι' αὐτὰ φροντίζω πιά.

(Μεταφέρεται τὸ φορτιό.)

Μεφιστοφελής

(στὸν Φάουστ).

Μὲ μάτι σκοτεινὸ μαθαίνεις
τὴν εὐτυχία, πού λαβαίνεις.

'Ο μέγας νοῦς σου ἔστεφανώθη,
περγιάλι καὶ γιαλὸς φιλιώθη. ¹
Παίρνει ἀπ' αὐτὸ μὲ προθυμία
καὶ φέρνει ἄλλοῦ γοργὰ τὰ πλοῖα.
'Απ' τὸ παλάτι αὐτό, γιὰ δὲς,
τὸν κόσμο ὀρίζεις, ἂν τὸ θές.
'Εδῶ ἡ δουλειά εἶχε πρωταρχίσει,
σπήτι ἀπὸ ξύλο εἶχαμε στήσει
κι' ἓνα λακκάκι ἔσκάφτη ἐκεῖ,
πού στάζει τώρα τὸ κουπί.
'Ο μέγας νοῦς σου κι' ἡ δουλειά
τῶν ἰδικῶν σου, αὐτὰ τὰ δύο,
πήραν γιὰ ἀθάνατο βραβεῖο
γῆς καὶ γιαλό. Κι' ἀπὸ δῶ πιά —

Φάουστ

Αὐτὸ τὸ « ἔδῶ » τὸ σιχαμένο!
Μὰ τοῦτο εἶναι πού μὲ βαραίνει
Σὲ σένα τὸν ξεσκολισμένο
θὲ νάειπω ἐκεῖ, πού μὲ πεθαίνει.
Στὸ λέγω κι' ἡ ντροπὴ μὲ ψαίνει.
Οἱ γέροι αὐτοὶ πρέπει νὰ ἐνδόσουν.
Θέλω νὰ ἀνέβω στὰ δεντρά των.
Τὶς φλαμουριές ἂν δὲ μοῦ δόσουν,
δὲν εἶμαι τίποτα μπροστὰ των,
ναί, τίποτα πιά δὲ θὰ ἀξίζω,
κι' ὄλο τὸν κόσμο ἂν τὸν ὀρίζω.
Γιὰ νὰ κοιτάζω ὀλόγυρά μου,
στὰ κλάδια σκαλωσιές θὰ φτιάσω,
δρόμους θ' ἀνοίξω στὴ ματιά μου,
ὄ,τι ἔχω κάνει, νὰ χορτάσω,
μὲ μιὰ ματιὰ νάχω ἰδωμένο
ἓνα ἀριστούργημα βγαλμένο
ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο μυαλό,
πού μὲ ἓνα μέγα στοχασμὸ
σὲ πλῆθος κόσμου ἔχει χαρίσει
τόπο λαμπρὸ νὰ κατοικήση.
Καημὸς δέναι ἄλλος σὰν ἐτοῦτος,
νὰ νοιώθης στέρηση στὸ πλοῦτος.
'Ο ἀχὸς ἀπὸ τὸ καμπανάκι
κι' ἡ ὄσμη ἀπ' τὶς φλαμουριές σὰ φτάνη,
θαρρῶ, πῶς τάφος καὶ λιβάνι
θὰ μὲ τυλίξουν σὲ λιγάκι.
'Η παντοδύναμη ἡ βουλή
σπάζει στὴν ἀμμουδιὰν αὐτὴ.
Πῶς νὰ τὸ βγάλω ἀπ' τὸ μυαλό!
Σημαίνει αὐτὸ κι' ἐγὼ λυσοῶ.

Μεφιστοφελής

Ναί, τὴ ζωὴ μιὰ λύπη τόση,
ἀλήθεια, θὰ στὴ φαρμακώση.
Τὸ κάθε αὐτὶ τὸ εὐγενικὸ
ἄσκημο βρίσκει τέτοιο ἀχό.
Τὸ ντάγκ-ντάγκ τὸ καταραμένο,
βολώνοντας τὸν οὐρανὸ
τὸν ἄμορφο, τὸν βραδινὸ,
βρίσκεται ὀλοῦθε μπερδεμένο,
ἀπ' τὰ βαπτίσια ὡς τὴν ταφή.
σὰ νάηταν ὄλη πιά ἡ ζωὴ
ἀνάμεσα στὰ ντάγκ τὰ δυὸ
ὄνειρατο περαστικό. ²

1. Οἱ ἴδιοι τῆς τέταρτης πράξεως.
2. Τὰ ἄλλα πλοῖα μὲ τὰ πληρώματά των.

1. Μὲ τὴ μεσολάβηση τοῦ λιμανιοῦ.
2. Σὰν νάηταν δηλ. οἱ ἀχοὶ τῆς καμπάνας τὸ μόνον περιεχόμενο τῆς ζωῆς.

Φάουστ

'Αντίσταση, παραξενιά
χαλοῦν τὴν πιὸ καλὴ δουλειά.
Σωστὸ μαρτύριο θὰ ὑπομείνῃ
κανέννας, δίκιος γιὰ νὰ μείνῃ.

Μεφιστοφελῆς

Γιατὶ ὄλῃ αὐτὴ ἡ στεναχωρία ;
Μήπως δὲν κάνεις ἀποικία ;¹

Φάουστ

'Εμπρὸς λοιπόν, εὐτὺς τραβάτε,
σὲ ἄλλῃ μεριά νὰ μοῦ τοὺς πάτε !
Ξαίρεις τὸ χτήμα τὸ μικρὸ,
πούχῳ διαλέξει ἀπὸ καιρό.

Μεφιστοφελῆς

Σὲ μιὰ στιγμή θάειναι παρμένοι,
στὸ νέο χτήμα τοὺς φερμένοι.
Μετὰ ἀπ' τὴ βιά θὰ τοὺς μερώσῃ
τὸ χτήμα, πού τοὺς ἔχεις δόσει.

(Σφουρίζει στριγγιά.

¹ Ἐρχονται οἱ Τρεῖς Δυνατοί).

Μεφιστοφελῆς

'Ο Ἄφέντης μιὰ δουλειὰ προστάζει
κι' αὔριο γιορτὴ στὸ στόλο τάζει.

Οἱ Τρεῖς

Μᾶς εἶχεν ἄσκημα δεχτῆ,
γι' αὐτὸ μᾶς πρέπει ὦρια γιορτῆ.

Μεφιστοφελῆς

(στοὺς θεατὰς).

Παλιὰ δουλειὰ νὰ γίνῃ μέλλει,
τοῦ Ναβουθαὶ πάλι τὸ ἀμπέλι !²

*

ΝΥΧΤΑ ΒΑΘΕΙΑ

'Ο Λυγκέας ὁ Πυργοφύλακας

(τραγουδώντας ἀπάνω στὴ σκοπιὰ τοῦ πύργου).

Στὸν κόσμον φερμένος
μὲ μάτι γερό,
σὲ θέσῃ βαλμένος
καλὰ νὰ θωρῶ
κι' ἐδῶ ἀφωσιωμένος
στὸν πύργον αὐτὸ
τὸν κόσμον ὁ καημένος
τὸν βρίσκω λαμπρό.
Τηράω τὰ αἰθέρια,
θωρῶ καὶ κοντὰ
φεγγάρι κι' ἀστέρια,

1. Κι' ἐπομένως μπορείς νὰ μεταφέρῃς τοὺς ἀνθρώπους σὲ ἄλλους τόπους.

2. Δὲς Βασιλ. 1,21. Ὁ Ναβουθαὶ εἶχε ἓνα ἀμπέλι κοντὰ στὸ παλάτι τοῦ Ἀχαάβ, βασιλιά τῆς Σαμάρειας. Ὁ βασιλιάς ἤθελε νὰ πάρῃ τὸ ἀμπέλι αὐτὸ μὲ ἀγορὰ ἢ μὲ ἀνταλλαγή, μὰ ὁ Ναβουθαὶ δὲν τόδινε, γιατί ἦταν κληρονομιά τῶν πατέρων του. Στὴ στεναχώρια του διηγήθηκε τὸ πρᾶμα ὁ βασιλιάς στὴ γυναίκα του Ἰεζάβελ. Αὐτὴ κατῴρθωσε νὰ τοῦ προμηθεύῃ τὸ ἀμπέλι, ἀφοῦ ἐδημιούργησε μιὰ ψεύτικη κατηγορία ἐναντίον τοῦ Ναβουθαὶ, ὁ ὁποῖος καταδικάστηκε στὴν ποινὴ τοῦ λιθοβολισμοῦ.

ζαρκάδια, πουλιά.
Τὰ αἰώνια κοιτάζω
στολίδια σ' αὐτὰ
κι' ἐμένα θαμάζω
τιμώντας αὐτὰ.
Καλότυχα μάτια,
ὄ,τι ἔχετε ἰδεῖ
σὲ τούτα τὰ πλάτια,
ὠραῖο ἦταν πολὺ !

(Παύση.)

Γιὰ χαρὰ δὲ μὲ ἔχουν βάλει
ἐδῶ πάνω μοναχά,
ἄχ, τί φρίκη πού προβάλλει
πέρα ἐκεῖ ἀπ' τὴ σκοτεινιά !
Σπιθολοῖ βλέπω νὰ βγάξῃ
ἡ διπλὴ μαύρη νυχτιὰ,
πού τις φλαμουριές σκεπάζει,¹
κι' ἡ φωτιὰ ὄλο νὰ αὐγατᾶ.
Καίγεται ἡ καλύβα, ἀλήθεια,
πούχε σκέπη δροσερὴ
ἀπὸ χλόη, ζητοῦν βοήθεια,
μὰ βοήθεια πού ναρθῇ !
Ἄχ, οἱ γέροι οἱ δυὸ οἱ καημένοι,
πού ἐπροσέχαν τὴ φωτιὰ,
εἶναι ἀπ' τὸν καπνὸ πνιγμένοι !
Τί κακό, τί συμφορὰ !
Δές, ἀπ' ὄλα πιά τὰ μέρη
καίγεται ἡ ξυλοδεσιά,
ἄχ, νὰ ἐσώζονταν οἱ γέροι
ἀπ' τὴν ἄγρια τὴ φωτιὰ !
Φωτιᾶς γλῶσσες ἀνεβαίνουν
ἀπ' τὰ φύλλα, ἀπ' τὰ κλωνιά,
ξεροὶ κλάδοι φλόγες βγαίνουν
καὶ γκρεμίζονται γοργά.
Ἄχ, γιατί νὰ τότῶ αὐτὸ !
Γιατὶ ὡς πέρα νὰ θωρῶ !
Πέφτει τώρα κι' ἡ ἐκκλησοῦλα,
τὴ βαρύναν τὰ κλαδιά,
κάθε τῆς μικρῆ κορφοῦλα
στὴ στιγμή πῆρε φωτιὰ.
Ὡς τὴ ρίζα ἔχουν ἀνάψει
ὄλοι οἱ κούφιοι πιά οἱ κορμοί.

(Μεγάλη παύση. Τραγούδι.)

Χάθη αὐτὸ, πούειχε ἀπολάψει
ἡ ματιὰ, καὶ πᾶν μαζί
τόσοι αἰῶνες² βιαστικοί !

Φάουστ

(στὸν ἐξώστη πρὸς τὴν ἀμμουδιά).

Ποιὸς κλαψερὸ τραγούδι λέει ;
Λόγια κι' ἄχὸς φτάνουν ἄργά.
Θρηνεῖ ὁ Λυγκέας μου. Μὲ καίει
ἡ πράξη, πούγινε μὲ βιά.
Μὰ μιὰ κι' οἱ φλαμουριές καήκαν
καὶ κάρβουνα μαῦρα ἐγινήκαν,
τρανὴ θὰ στήσω ἐκεῖ σκοπιὰ,
νὰ βλέπῃ στὸ ἄπειρο ἡ ματιὰ.
Νά, βλέπω καὶ τὸ νέο σπιτάκι,
πού ἐκάθισε τὸ ζευγαράκι !

1. Τὸ φυσικὸ σκοτεινὸ χρῶμα των καὶ τὸ σκοτάδι τῆς νυχτιᾶς.

2. Πού προϊόν των ἦταν οἱ φλαμουριές.

Καλὸ σὰν δῆ καὶ δοκιμάση,
καλὰ στερνὰ θέ νὰ περάση.

Μεφιστοφελῆς καὶ οἱ Τρεῖς Σύντροφοι
(κάτω).

Νά μας γοργὰ ἀπὸ τῆ δουλειά!
Συμπάθα, ἂν τέλειωσε κακά.
Χτύποι στὴν πόρτα καὶ καρτέρι,
μὰ ποῦ νὰ ἀνοίξουν οἱ δυὸ γέροι!
Στερνὰ τῆ σειοῦμε δυνατὰ
κι' εὐτὺς σωριάστη σὰν παλιά.
Φωνές, φοβέρες ἀρχινοῦμε
δίχως ἀκρόαση νὰ βροῦμε.
Πάντα σὲ τέτοιες περιστάσεις
τὰ λόγια σου ἄδικα θὰ χάσης.
Μὰ ἐμεῖς χωρὶς μεγάλο κόπο
σοῦ ἀδειάσαμε ἀπ' τοὺς δυὸ τὸν τόπο.
Βάσανα δὲν τοὺς τυραγνήσαν,
γιατὶ ἀπ' τὸν τρόμο ἐξεψυχήσαν.
Καὶ κάποιος ξένος, πούηταν κεῖ
κι' ἠθέλησε νὰ ἀγωνιστῆ,
ξαπλώθη κάτω στὴ στιγμή.
Στοῦ ἀγρίου τοῦ ἀγῶνα τὸν καιρό,
τὸν σύντομο, πῆραν φωτιά
ἄχυρα, σκόρπια ἐκεῖ κι' ἐδῶ,
ἀπὸ τὰ κάρβουνα. Ψηλὰ
ἀμέσως φλόγες πιά πετοῦν,
κι' οἱ τρεῖς ὠραία νὰ καοῦν.

Φάουστ

Στὰ λόγια μου εἰσαστε κουφοί!
Ἄνταλλαγή κι' ὄχι ἀρπαγή
ἐζήτησα. Τὴν ἀγρισύνη,
ποῦ ἐδείξατε καὶ τὴ βιασύνη
τις καταριέμαι. Ἄποσυρθητε,
τὴν κάταρα νὰ μοιραστήτε!

Χορὸς

Παλιὸ ρητὸ τὸ λέει καλὰ:
Ἐπάκουε πρόθυμα στὴ βιά!
Κι' ἂν ἔχης τόλμη κι' ἀντοχή,
καὶ κάνοντας ὅ,τι ἀπαιτεῖ,
θὰ παίξης κι' ἔχειν καὶ — ζωὴ!

(Φεύγουν.)

Φάουστ

(στὸν ἐξώστη).

Τὰ ἀστέρια ἀπάνω ἔχουν κρυφτῆ,
πέφτει ἡ φωτιά καὶ σιγοδέρνει,
φριχτὸ ἀγεράκι τὴν κρατεῖ,
καπνὸ κι' ὄσμη ὡς ἐδῶ μοῦ φέρνει.
Διάτα γοργὴ καὶ πιὸ γοργὴ
ἢ ἐκτέλεση. — Μὰ τί σκιῆς
σιμώνουν δῶθε πεταχτές;

*

ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ

Ἔρχονται τέσσερις Γριές.

Ἡ πρώτη

Τὴ Στέρηση ἰδέτε!

1. Γιά τὴν ἔννοια τῆς σκηνῆς αὐτῆς καὶ ἰδίως τῆς
συνομιλίας τοῦ Φάουστ μετὰ τὴν Ἔγνοια δὲς τὴν Εἰ-
σαγωγή.

Ἡ δεύτερη

Μὲ λέν Ὀφειλή.¹

Ἡ τρίτη

Ἄνάγκη μὲ λένε.

Ἡ τέταρτη

Νά κι' ἡ Ἔγνοια μαζί!

Οἱ τρεῖς πρῶτες

Κλειστά εἶναι! Νὰ μποῦμε τοῦ κάκου ζη-
| τοῦμε.
Καὶ κάθεται πλούσιος. Γιατὶ δὰ νὰ μποῦμε;

Στέρηση

Θὰ μείνω ἕνας ἡσκίος.

Ὀφειλή

Μηδὲν θὰ γινῶ.

Ἄνάγκη

Ἐδῶ καταφρόνια μονάχα θὰ βρῶ.

Ἔγνοια

Νὰ μπῆτε δὲν κάνει, μὰ κι' οὔτε μπορεῖτε.
Μὰ ἐγὼ θάβρω τρύπα γιὰ νάμπω, θὰ ἰδῆτε.

(Ἡ Ἔγνοια χάνεται.)

Στέρηση

Καὶ τώρα, ἀδερφοῦλες, φευγιὸ πιά ἀπὸ δῶ!

Ὀφειλή

Ἐγὼ ἀποκοντὰ σου, ἀδερφοῦλα, θαρθῶ.

Ἄνάγκη

Κι' ἐγὼ πὰ στὰ ἀχνάρια τῶν δυὸ θὰ πατῶ.

Οἱ τρεῖς

Τὰ σύγνεφα φεύγουν καὶ σβηοῦνε τὰ ἀστριά.
Κοιτάτε ἐκεῖ πίσω, κεῖ πίσω, μακριά,
προβάλλει ὁ ἀδερφός μας, ὁ Θάνατος, πιά!

Φάουστ

(στὸ παλάτι).

Τέσσερις ἦρθαν, φεύγουν τρεῖς ὡστόσο,
τί ἐλέγαν, δὲν ἠμπόρεσα νὰ νοιώσω.
Σὰ νὰ ἀκουσα γιὰ «ἀνάγκη» νὰ μιλοῦν,
γιὰ «θάνατο» κατόπιν νὰ λαλοῦν.
Ὁ ἀχὸς ἦταν πνιχτός, σὰν ξωτικός. —
Δὲν ἔχω πολεμήσει μοναχὸς
κι' ἐλεύτερος ἀκόμα. Ἄν θὰ ἠμπορούσα
μακριά μου ὄλα τὰ μάγια νὰ ἐπετούσα
καὶ νὰ ξεμάθω κάθε ἐξορκισμό,
ἂν ἔστεκα σὰν ἄντρας μπρὸς σου, ὦ Φύση,
τὸν κόπο τότε μόνο θάειχε ἀξίσει
νάειμαι ἄνθρωπος κι' ἐγὼ στὸν κόσμον αὐτό.
Ἔτσι ἤμουν, πρὶν τὰ σκότη ἀναζητήσω
κι' ἐμένα καὶ τὸν κόσμον βλαστημήσω.²
Τωρὰ χει ὁ ἀγέρας τόσα ἐξωτικά,
ποῦ πάντα θέ νὰ βρῆς κάποιον μπροστά.
Κι' ἂν μιὰ καθάρια ἡμέρα μᾶς γελάση,
μὲ ὄνειρα τὰ ἢ νυχτιὰ θὰ τὴ χαλάση.

1. Δηλ. χρηματικὴ, χρέος.

2. Δὲς στὸ πρῶτο μέρος τῆ σκηνῆς στὸ Σπουδα-
στήριο.

Γυρίζομε ἀπ' τοὺς κήπους μὲ χαρὰ,
κρῶζει πουλί; Μηνᾶ κακοτυχιά.
Μὲς στὶς προλήψεις πάντα βουτηγμένοι —
«κάτι ἦταν», «κάτι ἐφάνη», «αὐτὸ μηνᾶ» —
στεκόμαστε μονάχοι φοβισμένοι. —
Ἡ θύρα τρίζει, μὰ κανεὶς δὲ μπαίνει.
(Ταραγμένος.)

Εἶναι κανεὶς;

***Εγνοια**

«Ναί», πρέπει νὰ ἀπαντήσω.

Φάουστ

Ποιὸς εἶσαι;

***Εγνοια**

Ἄφου εἶμαι ἐδῶ, θε νὰ καθίσω.

Φάουστ

Φύγε!

***Εγνοια**

Στὴ θέση πιά εἶμαι τὴ σωστή!

Φάουστ

(στὴν ἀρχὴ θυμωμένος, ἔπειτα μαλακωμένος,
κατὰ μέρος.)

Μὴ μοῦ ξεφύγη λέξη μαγική!

***Εγνοια**

Κι' ἂν τὸ αὐτὶ δὲ μὲ γροικᾷ,
ἢ καρδιά ἀπὸ ἐμὲ χτυπάει.
Ὅλο ἀλλάζω καὶ θωριά¹
καὶ δουλεύω μὲ ἄγρια βιά.
Καὶ στὸ κύμα καὶ στὸ δρόμο
σύντροφος, πού φέρνει τρόμο.
Θὰ μὲ βροῦν, δὲ μὲ ζητοῦν,
μὲ ἐπαινοῦν, μὲ βλαστημοῦν.
Μὰ τὴν *Εγνοια ἐσύ, γιὰ πές,
δὲν τὴ γνώρισες ποτέ;

Φάουστ

Τὸν κόσμον ὅλο νὰ τρέχω ἔχω δουλειά,
τὸν κάθε πόθο πιάνω ἀπ' τὰ μαλλιά.²
Αὐτό, πού δὲ μοῦ ἀρκεῖ, τὸ παραιτάω
κι' ἐκεῖό, πού μοῦ γλιστρά, δὲν τὸ κοιτάω.
Πεθύμησα μονάχα, μὰ μαζὶ
κατῶρθωσα καὶ πάντα ἐπιθυμῶ
καὶ τὴ ζωὴ μὲ δύναμη περνῶ.
Μὲ ὁρμή, μὲ μεγαλεῖο στὴν ἀρχή,
μὰ τώρα μὲ μυαλό καὶ προσοχή.
Ἐγνώρισα ἀρκετὰ τῆς γῆς τὴ σφαῖρα.
Ἡ θεὰ εἶναι κλειστὴ γιὰ ὅ,τι εἶναι πέρα.³
Μωρός, ὅποιος στὰ ἐκεῖθε ἀλλοιοθωρίζει
κι' ἀπάνω ἀπὸ τὰ γνέφια κόσμους χτίζει.
Ἐδῶ στέρια ἄς πατᾶ καὶ γύρω ἄς δῆ!
Στὸν ἄξιο αὐτὸς ὁ κόσμος τοῦ μιλεῖ.
Πρὸς τί στὸ αἰῶνιο πάντα νὰ πλανιέται!
Αὐτό, πού θὰ γνωρίση, καταχτιέται!
Στὴ γῆς ἀπάνω πάντα ἄς περπατάη!
Κι' ἂν δῆ στοιχειά, τὸ δρόμο του ἄς τραβάη!

1. Δὲς στὸ πρῶτο μέρος τὸ μονόλογο τοῦ Φάουστ
κατόπιν ἀπὸ τὸ διάλογό του μὲ τὸν Βάγνερ.

2. Δηλ. τὴν εὐκαιρία νὰ τὸν ἐκπληρώσω.

3. Δὲς καὶ τὸ διάλογο τοῦ Φάουστ — Μεφιστοφελῆ
στὴ σκηνὴ τοῦ Σπουδαστηρίου στὸ πρῶτο μέρος.

Πιὸ πέρα πιά χαρὰ καὶ πόνος ἄς βρῆ,
χωρὶς νὰ εὐχαριστιέται μιὰ στιγμή!

***Εγνοια**

Ὅποιον ἢ *Εγνοια σφιχτοζώνει,
κόσμος ὅλος δὲν τὸν σώνει.
Σὲ σκοτάδι αἰῶνιο μπαίνει,
ἥλιος πιά γι' αὐτὸν δὲ βγαίνει.
Μὲ αἰσθησες χωρὶς ψεγάδι
μέσα τοῦ θάχην σκοτάδι.
Θησαυροὺς κι' ἂν ἀντικρύση,
δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς κερδίση.
Πόνος καὶ χαρὰ μαδάει,
πλοῦτον ἔχοντας πεινάει,
βάσανο ἢ καλὸ προβάλλει,
γιὰ τὴν αὔριο τὸ ἀναβάλλει,
τὸ μελλούμενο τὸν νοιάζει,
παύλα πιά ποτέ; δὲ βάζει.

Φάουστ

Πάψε! Ὅ,τι λὲς σ' ἐμὲ δὲν πιάνει.
Τέτοιες μωρίες δὲ γροικῶ.
Πήγαινε! Ψάλσιμο στραβὸ
μπορεῖ καὶ ζύπνιο νὰ τρελλάνη.

***Εγνοια**

Θάρθη ἐδῶ; Ἐκεῖ θὰ κινήση;
Δὲν μπορεῖ νὰ ἀποφασίση.
Καὶ στοῦ δρόμου τοῦ τὴ μέση
σέρνεται, τρικλάει, θὰ πέση.
Πιὸ βαθύτερα ὄλοένα
χάνεται κι' ὄλα ἀλλαγμένα
τὰ θαρρεῖ, τὸ φέρσιμό του
ἐνοχλάει τὸν ἑαυτὸ του
καὶ τοὺς ἄλλους. Ἀναπνέει
κι' ἢ ἀνάσα του τὸν καίει.
Ἄπνιχτος, μὰ πεθαμένος
κι' ὄμως ὄχι ἀπελπισμένος
κι' οὔτε καὶ παραδομένος.
Τέτοιο πλάνταγμα ὄλοένα,¹
ἐγκατάλειψες μὲ πόνος,²
χρέη ἐνάντια, μισημένα,³
λευτεριά γιὰ λίγο μόνο,
πάλι σφίξιμο καὶ θλίψη,
μισὸς ὕπνος καὶ μὲ τύψη
τὸν κρατοῦνε κολλημένο,
γιὰ τὸν Ἄδη ἐτοιμασμένο.

Φάουστ

Ἄπαισια ξωτικά, μὲ ὄλους τοὺς τρόπους
τοὺς δόλιους τυραγνάτε τοὺς ἀνθρώπους.
Τὴν κάθε τὴν ἡμέρα, τὴν πιὸ ἀπλή,
τὴν κάνετε φαρμάκι καὶ χολή.
Τέτοιοι εἶναι, τὸ γνωρίζω, ὄλοι οἱ δαιμό-
[νοι,⁴
πού δύσκολα ἀπ' αὐτοὺς κανεὶς γλιτώνει.
Δεσμὸς σφιχτὸς τοῦ νοῦ πῶς νὰ κοπῆ!
Μὰ δὲ θ' ἀναγνωρίσω γι' αὐτὸ πάλι
σὲ σέναν, *Εγνοια, πού ὄλο τὴ μεγάλη
σερνάμενη μᾶς κάνεις, δύναμη ἄλλη!

1. Φυσικὰ δίχως τὴ θέλησή τοσ.

2. Πραγμάτων, πού ποθεῖ.

3. Πού δὲν τὰ θέλει.

4. Δηλ. τὰ ξμφута πάθη.

***Εγνοια**

Μάθε την τώρα, πού σε λίγο
 μέ την κατάρα μου από σε θά φύγω!
 Τυφλοί είναι οἱ ἄνθρωποι σ' ὅλη τή ζωή.
 Τυφλώσου στά στερνά, Φάουστ, καί σύ!

(Τὸν φυσάει καὶ φεύγει.)

Φάουστ

(τυφλωμένος).

Σκοτάδι μέ σκεπάζει πιὸ πυκνό, ¹

1. Ἀπ' τὸ σκοτάδι τῆς νύχτας, πού μέ ἐσκέπαζεν
 ὡς τὰ τώρα.

μά μέσα μου φῶς φέγγει λαμπερό.
 Ὅ,τι ἔβαλα στὸ νοῦ, νά, τὸ τελειώνω!
 Τοῦ Κυρίου ὁ λόγος ἔχει ἀξία μόνο.
 Ξυπνήστε, ἐργάτες, κι' ὅλοι στὴ γραμμὴ!
 Τὸ τολμηρό μου σκέδιο πιά ἄς φανῆ!
 Τὰ φτυάρια πιάστε, πιάστε τὰ τσαπιά!
 Τὸ σκέδιο νά τελειώση καὶ γοργά!
 Τάξη αὐστηρὴ καὶ δούλεψη γοργή
 θά πάρη τὴν πιὸ ὠραία πληρωμή.
 Γιὰ νά τελειώση τὸ ἔργο τὸ λαμπρό,
 γιὰ χίλια χέρια ἀξίζει ἓνα μυαλό!

(Ἀκολουθεῖ)

RAINER MARIA RILKE

ΜΟΙΡΑ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Καθὼς ὁ Βασιλιᾶς σὲ μέρα κυνηγιοῦ
 μιὰ κούπα, γιὰ νά πιῇ, παίρνει, ὅποιαδήποτε —
 κι' ὅπως ὁ νοικοκύρης της, ὕστερα, τὴ φιλᾶ
 χῶρια, χωρὶς μ' αὐτὴ νά ξαναπιῇ ποτέ :

*Ἔτσι ἴσως, διψασμένη ἡ μοῖρα κάποτε,
 σηκώνει μιὰ ὄς τὰ χεῖλη της καὶ πίνει, μιὰ
 πού ἡ μικρὴ της ἡ ζωὴ, μετὰ ἀπ' αὐτό,
 φοβᾶται μὴν τὴν σπάση καί, παράμερα,

μέσ' στὴ βιτρίνα μ' ἀγωνία τὴ φιλᾶ
 ὅπου τὰ πιὸ ἀκριβά της βρίσκονται
 (ἢ τὰ ὄσα τᾶχουν γιὰ πολὺ ἀκριβά).

Καὶ ξένη στέκει ἐκεῖ σὰν πράμα δανεικὸ
 καὶ θά γεράση καὶ θά τυφλωθῇ
 κι' οὔτε ποτέ ἦταν σπάνια, μήτε κι' ἀκριβή.

Μεταφρ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΓΙΟΥΛΗΣ

